

Про підсумки діяльності архівних установ Сумської області у 2019 році та їх завдання на 2020 рік

Архівними установами Сумської області у 2019 році у цілому забезпечено реалізацію державної політики у сфері архівної справи.

У 2019 році Державним архівом Сумської області підготовлено 2 проекти розпоряджень голови Сумської обласної державної адміністрації: «Про розроблення проекту Програми створення страхового фонду документації Сумської області на 2020-2022 роки» та «Про схвалення проекту Програми створення страхового фонду документації Сумської області на 2020-2022 роки», а також проект рішення Сумської обласної ради «Про Програму створення страхового фонду документації Сумської області на 2020-2022 роки». Програму створення страхового фонду документації Сумської області на 2020-2022 роки затверджено рішенням двадцять дев'ятої сесії сьомого скликання Сумської обласної ради від 25 жовтня 2019 року, якою передбачено створення страхового фонду документації на об'єкти, споруди, інженерні мережі підприємств, установ, організацій регіону, а також на документи Національного архівного фонду Сумської обласної ради.

Упродовж 2019 року відбулося: одинадцять засідань колегії архіву, дванадцять засідань експертно-перевірної комісії, чотири засідання науково-методичної ради архіву.

У 2019 році вдалося вирішити частину питань матеріально-технічного забезпечення архівних установ.

Поліпшено умов зберігання документів Національного архівного фонду шляхом надання додаткового приміщення архівному відділу Шосткинської районної державної адміністрації площею 20,9 м². Замінено робочу кімнату в архівному відділі Тростянецької РДА більшою площею.

У 2019 році проведено поточний ремонт напівпідвального приміщення архівного відділу Роменської міської ради площею 67,2 м² за кошти міського бюджету з метою збереження будівлі, в якій розміщений архівний відділ, та створення умов для належного зберігання документів. Встановлена система кондиціонування та вентиляції повітря в архівосховищі архівного відділу Роменської міської ради.

У Державному архіві області проведені ремонтні роботи системи зовнішнього відеоспостереження та системи кондиціонування і вентиляції повітря в архівосховищах по вул. Садова, 49.

У грудні 2019 року в архівному відділі Роменської міської ради встановлено, підключено та виведено на централізований пульт пожежного спостереження автоматичну установку пожежної сигналізації (АУПС).

Збільшено протяжність стелажного обладнання в архівосховищах архівних відділах Буринської та Роменської райдержадміністрацій, Конотопської міської ради. Дерев'яні стелажі протяжністю 155 пог. м. в архівному відділі Глухівської РДА оброблені вогнезахисним розчином.

Протягом 2019 року архівними установами області продовжувалася робота з перевірки наявності документів згідно з Планом заходів галузевої Програми здійснення контролю за наявністю, станом і рухом документів НАФ на 2016-2019 роки. Держархівом області було перевірено 152 фонди 60256 справ, архівними відділами райдержадміністрацій проведено перевірку наявності 13044 справ, архівними відділами міськрад перевірено наявність і стан 3543 справ.

Держархівом області відреставровано 4536 аркушів справ, проведено ремонт 54962 аркушів документів НАФ, оправлено та підшито 1558 справ. Архівними відділами області проводився ремонт документів з паперовою основою: відремонтовано 1769 аркушів документів з паперовою основою, оправлено та підшито 1436 справ.

Протягом року Держархівом області проводилася робота щодо розширення доступу до документів Національного архівного фонду.

У 2019 році створено цифрові копії на 102 справи радянського періоду та оцифровано 330 описів по 171 фонду.

На 01.01.2020 в Державному архіві Сумської області налічувалося 11698 оцифрованих од.зб. та 440 описів. У рубриці «Документи on-line» на вебсайті архіву оприлюднені метричні книги, ревізські казки, сповідні відомості, книги реєстрації актів громадянського стану, справи з фондів установ, підприємств, організацій у кількості 6128 од.зб. та 384 описів справ. Ця робота триває.

У 2019 році архівні установи області забезпечили поповнення Національного архівного фонду. На державне зберігання до Державного архіву Сумської області надійшло 5713 од. зберігання управлінської документації. Архівні відділи райдержадміністрацій прийняли на зберігання 6197 справ управлінської документації та 999 справ з кадрових питань ліквідованих установ, виборчих комісій. До архівних відділів міських рад надійшло 3399 справ Національного архівного фонду та 7640 справ з кадрових питань.

Станом на 01.01.2020 в архівних установах області зберігається документів НАФ та документів з кадрових питань.

Документів НАФ на паперовій основі:

- У ДАСО – 1373996 од. зб.
- В архівних відділах РДА – 205960 од.зб.
- В архівних відділах міських рад – 46276 од.зб.

Документів з кадрових питань:

- У ДАСО – 3050 од. зб.
- В архівних відділах РДА – 16195 од.зб.
- В архівних відділах міських рад – 98179 од.зб.

Протягом звітного року Державним архівом області проведено науково-технічне опрацювання 3938 од. зб. усіх видів документів, архівні відділи райдержадміністрацій упорядкували 12933 справи, архівні відділи міських рад провели упорядкування 3768 справ.

Експертно-перевірною комісією Держархіву Сумської області схвалено описи управлінської документації кількістю 23176 од. зб., погоджено описи з кадрових питань (особового складу) – 37603 од.зб., номенклатури справ 213 установ – джерел формування НАФ.

Значна увага приділялася питанням контролю за станом діловодства та організації зберігання документів в архівних підрозділах установ-джерел формування НАФ.

Кількість установ, підприємств, організацій – джерел комплектування НАФ, які передають документи до архівних установ Сумської області, зменшилася у порівнянні з 2018 роком на 28 і станом на 01.01.2020 становила 752 юридичні особи, з них 111 (Держархів області), 545 (архівні відділи РДА), 96 (архівні відділи міськрад).

Державним архівом області було проведено 3 комплексні перевірки роботи архівних відділів Тростянецької райдержадміністрації, Конотопської та Лебединської міських рад та 2 контрольні перевірки архівних відділів Буринської і Краснопільської районних державних адміністрацій. Результати перевірянь оформлені довідками та актами, розглянуті на засіданнях колегії архіву, доведені до керівників міст і районів.

Протягом року Держархівом області, архівними відділами райдержадміністрацій і міських рад здійснювалися перевірки стану діловодства та архіву в установах, організаціях, на підприємствах, що є джерелами формування Національного архівного фонду.

Працівниками Державного архіву Сумської області у вересні 2019 року для працівників діловодних служб та архівних підрозділів обласних організацій списку № 1 – джерел формування НАФ проведено семінар на тему: «Проблемні питання в проведенні науково-технічного опрацювання документів і складанні описів справ установ».

Працівники архіву залучалися до проведення 2 семінарів з підвищення кваліфікації працівників діловодних, експертних та архівних служб установ.

Начальники архівних відділів РДА та міських рад провели самостійно 24 навчання, взяли участь у проведенні 11 семінарів із працівниками діловодних служб, відповідальними за архіви, керівниками трудових архівів районних, сільських, міських та селищних рад.

У 2019 році продовжувалася робота щодо організації діяльності архівних установ для зберігання документів, що не входять до НАФ. За звітний період кількість трудових архівів при міських, районних, сільських та селищних радах зазнала деяких змін.

Кількість трудових архівів районних рад зменшилася на 3 (станом на 01.01.2020 діє 3). Рішенням сесії Білопільської міської ради Білопільського району Сумської області сьомого скликання від 28.11.2019 № 109 прийнято в комунальну власність Білопільської міської об'єднаної територіальної громади в особі Білопільської міської ради Білопільський районний трудовий архів, назву якого змінено на комунальну установу Білопільської міської ради «Білопільський трудовий архів». Через відсутність фінансування так і не розпочали свою роботу створені рішеннями сесій відповідних рад ще у 2007 році Краснопільський і Охтирський районні трудові архіви.

У зв'язку з адміністративно-територіальною реформою кількість трудових архівів сільських та селищних рад зменшилася на 20 (було 259, стало 239), рад об'єднаних територіальних громад збільшилася на 5 (було 4, стало 9). Рішенням виконкому Бочечківської сільської ради Конотопського р-ну від 14.05.2019 № 65 було створено Бочечківський трудовий архів (ОТГ). Рішенням виконкому Дубов'язівської селищної ради Конотопського р-ну від 22.11.2019 № 118 створено Дубов'язівський трудовий архів (ОТГ). Рішенням тридцять першої сесії сьомого скликання Краснопільської селищної ради від 29.05.2019 № 625 затверджено Положення про трудовий архів Краснопільської селищної ради, до складу якого увійшли трудові архіви Угроїдського, Самотоївського, Хмелівського, Чернечинського, Тур'янського старостинських округів. Рішенням тридцять сьомої сесії сьомого скликання Миропільської сільської ради від 24.12.2019 вирішено передати трудові архіви Сіннівського, Малорибицького, Запільського старостинських округів до трудового архіву Миропільської сільської ради (ОТГ).

Станом на 11.03.2020 в області діють 254 трудові архіви, з них 3 – при районних радах, 3 – при міських радах, 239 – при сільських та селищних радах, 9 трудових архівів об'єднаних територіальних громад.

Протягом 2019 року архівними установами Сумської області виконано 23119 запитів соціально-правового характеру та майнових запитів, з них Держархівом області – 3688 запитів, архівними відділами райдержадміністрацій – 8392 запити, архівними відділами міськрад – 11039 запитів. Найбільше запитів виконали архівні відділи Путивльської (820), Глухівської (774), Великописарівської (734), Шосткинської (691), Лебединської (640), Кролевецької (537) райдержадміністрацій, архівний відділ Охтирської міської ради (618). Лідерами з надання довідок стали архівні відділи Сумської (4115), Конотопської (2144), Шосткинської (1253), Лебединської (1076), Роменської (1050), Глухівської (1004) міських рад. Основні питання, які порушувалися у зверненнях громадян: підтвердження стажу роботи, заробітної плати, майнових прав на землю, нерухоме майно.

Архівними установами розглянуто 595 тематичних запитів, Держархівом області виконано 230 генеалогічних запитів.

Трудові архіви видали 24999 довідок, з них трудові архіви при міських радах надали 1424 довідки, при районних радах – 4614, при сільських і селищних радах – 11941, трудові архіви об'єднаних територіальних громад – 7020 довідок.

У читальних залах Державного архіву Сумської області у 2019 році працювало 890 користувачів, які здійснили 2479 відвідувань, для вивчення їм було видано 8260 од. зб. НАФ, що на 3200 справ менше, ніж у попередньому році, завдяки розміщенню оцифрованих метричних книг та книг РАЦС на вебсайті і на комп'ютерах у читальному залі архіву.

Найзапитуваніша тематика досліджень, які проводилися в читальному залі архіву у 2019 році: Сумщина в період окупації 1941-1943 роки, історія Сумського обласного інституту післядипломної освіти, історія населених пунктів Охтирського та Сумського

повітів у 18-20 ст., історія Сумського району, історія с. Михайлівка Лебединського району Сумської області, генеалогія.

В архівних відділах райдержадміністрацій працювало 1062 користувача, в архівних відділах міських рад – 177 користувачів. Архівними відділами РДА користувачам для перегляду видано 5100 справ, архівними відділами міських рад – 4081 справу. Досліджувалися питання соціально-економічного розвитку районів та міст, історія населених пунктів, створення та діяльність установ, утворення населених пунктів, приватизації землі, розпаювання майна та інші.

У 2019 році архівні установи області підготували і провели 15 радіопередач (3 – ДАСО, 12 – архівними відділами районних державних адміністрацій).

У засобах масової інформації опубліковано 30 статей (3 підготовлені співробітниками ДАСО, 23 архівними відділами РДА, 4 архівними відділами міськрад).

До знаменних і пам'ятних дат підготовлено 55 документальних виставок: 11 (з них – 6 он-лайн виставок, 171 документ) – співробітниками ДАСО, 36 архівними відділами РДА, 8 архівними відділами міськрад. Активно в цьому плані працювали архівні відділи Лебединської (12 виставок), Роменської (8 виставок), Сумської (4 виставки) райдержадміністрацій, Конотопської та Шосткинської міських рад (по 3 виставки).

Працівники Держархіву області брали активну участь у презентаціях, засіданнях у форматі «круглого» столу. Співробітниками Державного архіву Сумської області прочитані 3 лекції, проведені екскурсії та практичні заняття для студентів I курсу історичного факультету інституту історії та філософії СДПУ ім. А.С. Макаренка та студентів I курсу денної форми навчання Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ. Проведений архівний урок та екскурсія для учнів 7-го класу КЗ СОР «Обласний ліцей-інтернат спортивного профілю «Барса».

Архівними відділами райдержадміністрацій і міських рад проводилися екскурсії для учнів місцевих шкіл з метою ознайомлення з роботою архівних установ, змістом та складом документів, які зберігаються в архівних відділах.

У 2019 році працівниками Державного архіву Сумської області підготовлено в електронному вигляді першу частину 5-го тому Анотованого алфавітного покажчика «Книга Пам'яті Сумської області. Забуттю не підлягає» за матеріалами позасудових кримінальних справ. Підготовлено презентації документів до 80-річчя створення Сумської області та 100-річчя з дня народження українського перекладача і мовознавця Миколи Лукаша, методичні рекомендації по заповненню форм планово-звітної документації, примірну номенклатуру справ сільської (селищної) ради.

Незважаючи на деякі позитивні зрушення, в діяльності архівних установ області залишається багато невирішених проблем.

Архівосховища більшості архівів є переповненими. Повністю вичерпали можливості для приймання на зберігання документів Національного архівного фонду архівні відділи Великописарівської, Глухівської, Охтирської, Шосткинської РДА.

Велику кількість документів з особового складу ліквідованих установ, підприємств організацій зберігають архівні відділи Лебединської (6092 од. зб.), Середино-Будської (2387 од. зб.), Ямпільської (1983 од. зб.), Охтирської (1971 од. зб.), Великописарівської (1821 од. зб.), Конотопської (1444 справ) районних державних адміністрацій.

Архівні приміщення не забезпечені належним чином охоронними та протипожежними системами.

Не обладнані охоронною сигналізацією архівні відділи Буринської, Великописарівської, Глухівської, Краснопільської, Кролевецької, Охтирської, Путивльської, Роменської, Середино-Будської, Сумської, Шосткинської, Ямпільської райдержадміністрацій, Лебединської міської ради. Охоронна сигналізація відключена у архівному відділі Білопільської РДА.

Пожежні сигналізації відсутні в архівних відділах Білопільської, Великописарівської, Глухівської, Краснопільської, Кролевецької, Охтирської, Путивльської, Середино-Будської, Сумської, Тростянецької, Шосткинської, Ямпільської райдержадміністрацій, Шосткинської міської ради.

Не вирішена проблема зовнішнього утеплення будівель Державного архіву Сумської області.

Залишається невирішеною низка питань у сфері формування НАФ. Станом на 01 січня 2020 року юридичними особами – джерелами формування НАФ описано лише 70 % документів НАФ, що може спричинити їх втрату.

В архівних підрозділах юридичних осіб – джерел комплектування архівних установ області понад встановлені строки зберігається понад 20207 од. зб. документів Національного архівного фонду. Цей показник на 6 % збільшився порівняно з минулим роком.

З огляду на зазначене визначені пріоритети діяльності Державного архіву Сумської області у 2020 році, які будуть спрямовані на:

- цифровізацію всіх процесів архівної справи та діловодства;
- оцифрування документів та створення фонду користування документами НАФ в електронній формі;
- організацію формування Національного архівного фонду, здійснення контролю за станом діловодства, експертизою цінності та збереженістю архівних документів на підприємствах, в установах і організаціях;
- забезпечення гарантованої збереженості документів Національного архівного фонду як складової вітчизняної і світової культурної спадщини та інформаційних ресурсів суспільства;
- організацію зберігання документів в новоутворених об'єднаних територіальних громадах;
- популяризацію архівних документів до пам'ятних дат, подій та ювілеїв визначних осіб в історії України.